

สารธรรมจากพระสุตตันตปิฎก

ครั้งที่ ๖๖ ความต่างแห่งบุคคล ตอนที่ ๕

๑๐ กันยายน ๒๕๕๖

อ.สุภีร์ ทุมทอง

ความต่างพระอริยะตามอินทรีย์ ๑๒ บุคคล

ปณฺจิมานิ ภิกฺขเว อินฺทฺริยานิ. กตมานิ ปณฺจ.

สทฺธินฺทฺริย์มฺ วิริยฺนฺทฺริย์มฺ สตินฺทฺริย์มฺ สมานฺทฺริย์มฺ ปณฺณินฺทฺริย์มฺ...

อิเมสํ โข ภิกฺขเว ปณฺจนฺนํ อินฺทฺริยานํ สมตฺตตา ปริปุรตฺตตา **อรหํ** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อนฺตราปรินิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อุพฺพจฺจปรินิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อสงฺขารปรินิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **สสงฺขารปรินิพฺพายี** โหติ,

ตโต มุทฺตเรหิ **อุทฺธํโสโต** โหติ **อกนิฏฺฐคามี,**

สํ.ม. ๑๕/๔๕๔ เอกพีชีสูตร

ความต่างพระอริยะตามอินทรีย์ ๑๒ บุคคล

ตโต มุทุตเรหิ สกทาคามี โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ เอกพีชี โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ โกลงุโกลโโล โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ สตุตทกขตุตตุปรโม โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ ชมมานุสारी โหติ,

ตโต มุทุตเรหิ สทุธานุสारी โหติ.

ส.ม. ๑๕/๔๕๔ เอกพีชีสูตร

อาหุเนยยบุคคล ๑๐

ทสยิเม ภิกขเว ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิณฺเอยฺยา
อณฺชติกรณฺเีย อนฺุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเม ทส.
ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ปจฺเจกพุทฺโธ อุกฺโตภาควิมุตฺโต
ปณฺณาวิมุตฺโต กายสกฺขิ ทิฏฺฐิปปตฺโต สทฺธาวิมุตฺโต
ธมฺมานุสาริ สทฺธานุสาริ โคตฺรณฺ.

อิเม โข ภิกขเว ทส ปุคฺคลา อาหุเนยฺยา .. อนฺุตฺตรํ
ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส.

อ.ทสก. ๒๔/๑๖ อาหุเนยยสูตร

ธัมมานุสारी

กตโม จ ปุคฺคโล ธมฺมานุสारी.

ยสฺส ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยา ย ปฏิปนฺนสฺส ปณฺณิหฺนฺทริยํ

อริมตฺตํ โหติ, ปณฺณาวาหิ ปณฺณาปุพฺพํ อริยมคฺคํ ภาเวติ,

อํ วุจฺจติ ปุคฺคโล ธมฺมานุสारी. โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยา ย

ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล ธมฺมานุสारी, ผลเณฺจฺจโ ต ธิฏฺฐิปปตฺโต.

อภ.ป. ๓๖/๒๕

สัทธานุสารี

กตโม จ ปุคฺคโล สัทธานุสารี.

ยสฺส ปุคฺคลสฺส โสตาปตฺติผลสจฺฉนิกิริยา ย ปฏิปนฺนสฺส สทฺธินุทฺริยํ

อริมตฺตํ โหติ, สทฺธาวาหิ สทฺธาปุพฺพวงฺคมํ อริยมคฺคํ ภาเวติ,

อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล สัทธานุสารี. โสตาปตฺติผลสจฺฉนิกิริยา ย

ปฏิปนฺโน ปุคฺคโล สัทธานุสารี, ผลเสฏฺฐิโต สทฺธาวิมุตฺโต.

อภิ.ป. ๓๖/๓๐

สัตตักขัตตูปรมะ

กตโม จ ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตูปฺรโม.

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ตินฺนํ สลฺโลชนานํ ปฺริกฺขยา โสตาปนฺโน
โหติ อวินิปาตฺทมโม นียโต สมฺโพธิปฺรายโน, โส สตฺตกฺขตฺตํ
เทเว จ มานุเส จ สนฺธาวิตฺวา สํสฺริตฺวา ทฺกฺขสฺสนฺตํ กโรติ.

อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล สตฺตกฺขตฺตูปฺรโม.

อภ.ป. ๓๖/๓๑

โกลังโกละ

กตโม จ ปุคฺคโล **โกลํโกโล.**

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ตินฺนํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา โสตาปนฺโน

โหติ อวินิปาตฺทมโม นียโต สมฺโพธิปรายโน. โส **เทว วา**

ตีณิ วา กุลานิ สนฺธาวิตฺตฺวา สํสริตฺตฺวา ทุกฺขสฺสฺสนฺตํ กโรติ,

อัย วุจฺจติ ปุคฺคโล **โกลํโกโล.**

อภิ.ปฺ. ๓๖/๓๒

เอกพีชี

กตโม จ ปุคฺคโล เอกพีชี.

อิเชกจฺโจ ปุคฺคโล ตินฺนํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา โสตาปนฺโน
โหติ อวินิปาตฺตมฺโม นียโต สมฺโพธิปฺราयโน.

โส เอกํเยว มานุสํ ภาวํ นิพฺพุตฺเตตฺตวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ,
อัยํ วุจฺจตี ปุคฺคโล เอกพีชี.

อภิ.ปฺ. ๓๖/๓๓

สัทธานุสารี, ชัมมานุสารี, โสดาบัน

สัทธานุสารี, รัชมมานุสารี, โสคาบัน

จกขุ ภิกขเว อนิจฺจํ วิปริณามิ อลฺลสฺสกาภาวึ,

โสคํ อนิจฺจํ วิปริณามิ อลฺลสฺสกาภาวึ,

ฆานํ อนิจฺจํ วิปริณามิ อลฺลสฺสกาภาวึ,

ชีวหา อนิจฺจา วิปริณามิ อลฺลสฺสกาภาวึ,

กาโย อนิจฺโจ วิปริณามิ อลฺลสฺสกาภาวึ,

มโน อนิจฺโจ วิปริณามิ อลฺลสฺสกาภาวึ.

สํ.บ. ๑๓/๓๐๒ จักขุสูตฺร

สัทธานุสารี, ธรรมานุสารี, โสคาบัน

โย ภิกขเว อิมे ธรรมเม เอวံ **สทฺทหติ อธิมุจฺจติ.**

อโย วุจฺจติ **สทฺธานุสารี** โอกกนฺโต สมมตฺตนิยามํ,

สปรฺปริสณฺณี โอกกนฺโต, วิตฺตวตฺโต ปุณฺณชฺชนณฺณี,

อภพฺโพ ตํ กมฺมํ กาคฺคํ, ยํ กมฺมํ กตฺวา นิริยํ วา

ติรจฺฉานโยนี วา ปีตฺติวิสยํ วา อูปปชฺเชยฺย,

อภพฺโพว ตาว กาลํ กาคฺคํ, ยาว น โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรติ.

สํ.บ. ๑๗/๓๐๒ จักขุสูตฺร

สัทธานุสารี, ฐัมมานุสารี, โสคาบัน

ยสฺส โข ภิกฺขเว อิมํ ชมฺมา เหวํ **ปญฺญา ยมตฺตโส** นิชฺฌานํ
ขมฺนฺติ. อयํ วุจฺจติ **ฐมฺมานุสารี** โอกฺกนฺโต สมฺมตฺตนิยามํ,
สปฺปฺริสญฺมึ โอกฺกนฺโต, วิตฺตวตฺโต ปุณฺณชฺชนญฺมึ,
อภพฺโพ ตํ กมฺมํ กาคฺุ, ยํ กมฺมํ กตฺวา นิริยํ วา
ติรจฺจนโยนึ วา ปีตฺติวิสยํ วา อูปปชฺเชยฺย,
อภพฺโพว ตาว กาลํ กาคฺุ, ยาว น โสตาปตฺติผลํ สจฺจิกโรติ.
สํ.บ. ๑๓/๓๐๒ จักขุสฺสูตร

สัทธานุสารี, ัมมานุสารี, โสคาบัน

โย ภิกขเว อิมะ ฐมเม เอวံ ปชานาติ เอวံ ปสุสตี, อयं วุจฺจตี

โสตาปนุโน อวินิปาตฐมโม นียโต สมุโพธิปรายโน

สํ.บ. ๑๓/๓๐๒ จักขุสูตฺร

รฐปา... จกฺขุวิญฺญาณํ... จกฺขุสมุผลุโส... จกฺขุสมุผลุสชา เวทนา...

รฐปสฺสณฺหา... รฐปสฺสณฺเจตนา... รฐปตณฺหา... ปจฺจวิธาคฺค... รฐปํ... เวทนา...

สฺสณฺหา... สงฺขารํ... วิญฺญาณํ อนิจฺจํ วิปริณามิ อณฺณถาภาวิ.

จิตกัปปิ

กตโม จ ปุคฺคโล **จิตกัปปิ**.

อยณฺจ ปุคฺคโล โสตาปตฺติผลสจฺฉิกิริยาฯ ปฏฺฐิปนฺโน อสฺส,
กปฺปสฺส จ อุตฺตมยฺหฺนเวลา อสฺส, เนว ตาว กปฺโป อุตฺตมยฺเหยย,
ยวายํ ปุคฺคโล น โสตาปตฺติผลํ สจฺฉิกโรติ,
อຍံ วุจฺจติ ปุคฺคโล จิตกัပ္ปิ,
สพฺเพปิ มคฺคสมํဂิโน ปุคฺคลา จิตกัပ္ปิโน.

อภิ.ป. ๓๖/๑๗

สกทาคามี

กตโม จ ปุคฺคโล สกทาคามี.

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ตินฺนํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา
ราคโทสโมหานํ ตนฺตุตา สกทาคามี โหติ.

สกีเทว อิมํ โลกํ อาคนฺตุวา ทุกฺขสฺสนฺตํ กโรติ,
อัยฺ วุจฺจติ ปุคฺคโล สกทาคามี.

อภิ.ป. ๓๖/๓๔

อนาคามี

กตโม จ ปุคฺคโล **อนาคามี.**

อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนฺนํ โอรมภาคิยานํ สลฺยโณชนานํ
ปริกุขยา โอปปาทิโก โหติ ตตฺถ ปรีนิพฺพายี **อนาวตฺติธมฺโม**
ตสฺมา โลกา, อัยฺ วุจฺจติ ปุคฺคโล **อนาคามี.**

อภิ.ปฺ. ๓๖/๓๕

อंत्रาปรินิพพายี

กตโม จ ปุคฺคโล **อंत्रาปรินิพพายี**. อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนฺ
โอรมภาคิยานํ สญฺโฆชนานํ ปริกฺขยา โอปปาทิกโก โหติ
ตตฺถ ปรินิพพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา,
โส **อุปฺปนฺนํ** वा **สมนฺนฺตรา** **อปฺปตฺตํ** वा **เวมฺขณฺ** **อายุปฺปมาณฺ**
อริยมคฺคํ สญฺชเนติ อุปริฏฺฐิमानํ สญฺโฆชนานํ ปหานาย,
อຍ် วุจฺจติ ปุคฺคโล **อंत्रาปรินิพพายี**.

อภิ.ป. ๓๖/๓๖

อุปหัจจปรินิพพายี

กตโม จ ปุคฺคโล **อุปหัจจปรินิพพายี**. อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนฺ
โอรมภาคิยานํ สญฺโฆชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ,
ตตฺถ ปรินิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา, โส **อติกฺกมิตฺวา**
เวมฺขณฺ **อายุปฺปมาณฺ** **อุปหัจจ** **วา** **กาลกิรียํ** อริยมคฺคํ สญฺชเนติ
อุปริฎฺฐิमानํ สญฺโฆชนานํ ปหานาย,
อํ วุจฺจติ ปุคฺคโล **อุปหัจจปรินิพฺพายี**.

อภิ.ป. ๓๖/๓๗

อสังขารปรินิพพายี

กตโม จ ปุคฺคโล อสังขารปรินิพพายี. อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนุํ
โอรมภาคิยานํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ,
ตตฺถ ปรินิพพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา, โส อสังขารเณ
อริยมคฺคํ สลฺขเนติ อฺปริฏฺฐิमानํ สลฺโยชนานํ ปหานาย,
อํ วุจฺจติ ปุคฺคโล อสังขารปรินิพพายี.

อภิ.ป. ๓๖/๓๘

สสังขารปรีนิพพายี

กตโม จ ปุคฺคโล **สสังขารปรีนิพพายี**. อิเชกฺโข ปุคฺคโล ปญฺจนฺ
โอรมภาคิยานํ สลฺโยชนานํ ปรีกฺขยา โอปปาติโก โหติ,
ตตฺถ ปรีนิพพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา, โส **สสังขาราเรน**
อริยมคฺคํ สลฺขเนติ อฺุปรีภฺจิมานํ สลฺโยชนานํ ปหานาย,
อํ วุจฺจติ ปุคฺคโล สสังขารปรีนิพพายี.

อภิ.ป. ๓๖/๓๕

อุทฺธังโสโตอกนิฏฐคามิ

กตโม จ ปุคฺคโล **อุทฺธังโสโต** **อกนิฏฐคามิ**. อิเชกจฺโจ ปุคฺคโล
ปณฺจนํ โอรมภาคิยานํ สลฺโยชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก โหติ,
ตตฺถ ปรีนิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา, โส **อวิหา** จฺโต
อตปฺปํ กจฺจติ, **อตปฺปา** จฺโต สฺทสฺสํ กจฺจติ, **สฺทสฺสา** จฺโต สฺทสฺสี
กจฺจติ, **สฺทสฺสียา** จฺโต **อกนิฏฺฐํ** กจฺจติ, **อกนิฏฺฐเจ** อริยมคฺคํ
สลฺขเนติ อุปริฏฺฐิमानํ สลฺโยชนานํ ปหานาย,
อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล **อุทฺธังโสโต** **อกนิฏฐคามิ**.

อภิ.ป. ๓๖/๔๐

พระอรหันต์สมณีสี

กตโม จ ปุคฺคโล **สมณีสี**.

ยสฺส ปุคฺคลสฺส อปุพฺพํ อจริมํ อาสวปริยาทานญจ โหติ
ชีวิตปริยาทานญจ,

อโย วุจฺจติ ปุคฺคโล สมณีสี.

อภ.ป. ๓๖/๑๖

ปุถุชน

กตโม จ ปุคฺคโล **ปุถุชฺชโน**.

ยสฺส ปุคฺคลสฺส ตีณิ สลฺโยชนานิ อปฺปหีนานิ,

น จ เตสํ ฌมฺมานํ ปหานาย ปฏฺฐิปนุโน,

อຍံ วุจฺจติ ปุคฺคโล ปุถุชฺชโน.

อภิ.ปุ. ๓๖/๕

อภัพพาคมนะ

กตโม จ ปุคฺคโล อภัพฺพาคมนโน.

เย เต ปุคฺคลา กมฺมารเณน สมนฺนาคตา กิเลสาวรเณน

สมนฺนาคตา วิปាកาวรเณน สมนฺนาคตา,

อสุสฺสทฺธา อจฺจนฺตिका ทุปฺปญฺญา เอพา

อภัพฺพา นิชามํ โอกฺกมิตฺตํ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ สมนฺมตฺตํ,

อิเม วุจฺจนฺติ ปุคฺคลา อภัพฺพาคมนนา.

อภิ.ป. ๓๖/๑๒

ภัพพาคมนะ

กตโม จ ปุคฺคโล ภัพพาคมนโน.

เย เต ปุคฺคลา น กมฺมารเณน สมฺนุํนาคตา น กิเลสวารเณน

สมฺนุํนาคตา น วิปាកวารเณน สมฺนุํนาคตา,

สทฺธา ฉนฺทิกา ปญฺญวณฺโโต อนेषา

ภัพฺพา นิชามํ โอกํมิตฺตุํ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ สมฺมตฺตํ,

อิเม วุจฺจนฺติ ปุคฺคลา ภัพฺพาคมนนา.

อภิปุ. ๓๖/๑๓

อริยะ, อนริยะ

กตโม จ ปุคฺคโล อริโย.

อจฺจุ อริยปุคฺคตา อริยา,

อวเสสา ปุคฺคตา อนริยา.

อภิ.ปุ. ๓๖/๑๘

เสกษะ, อเสกษะ

กตโม จ ปุคฺคโล เสกฺโข.

จตุตฺตารุ มคฺคสมงฺคิโน ตโย ผลสมงฺคิโน ปุคฺคลา **เสกฺขา**.

อรหา **อเสกฺโข**. อวเสสา ปุคฺคลา เนวเสกฺขานาเสกฺขา.

อภิ.ป. ๓๖/๑๕

สวัสดีครับ

